

Sygn. akt VIII Gz 287/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj

SSO Agnieszka Górską

SSR del. Natalia Pawłowska-Grzelczak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2014 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o wyłączenie sędziego

na skutek zażalenia wnioskodawcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 24 października 2013 r. w sprawie o sygn. akt XI GCo 224/13,

postanawia:

oddalić zażalenie

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. w piśmie z dnia 8 października 2013 r. wniósł o wyłączenie sędziego Moniki Rzepiejewskiej i wszystkich pozostałych sędziów X Wydziału Gospodarczego Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie. W uzasadnieniu swojego żądania przytoczył fakt, że strona powodowa jest reprezentowana przez radcę prawnego J. G., który jak wynika z notatki na temat obserwacji przedstawiciela wnioskodawcy R. T., zna się ze wszystkimi pracownikami tj. sekretarzami i sędziami Wydziału X Gospodarczego i pozostaje z nimi w zażyłych stosunkach. Do wniosku załączono notatkę R. T., z której wynika, że pełnomocnik powódki był serdecznie witany w sekretariacie, pracownicy rozmawiali z nim na tematy prywatne, rodzinne i osobiste. Czuł się swobodnie w sekretariacie – jak u siebie, na co wskazywał fakt, że gdy wszedł do sekretariatu, przywitał się serdecznie z pracownikami, podniósł barierkę i przebywał poza barierką dla interesantów. Tam pozostawał tam przez dłuższą chwilę. Kolejne wchodzące do sekretariatu osoby równie serdecznie witały się z nim, zwracając się do niego per „panie J.”. Wnioskodawca w związku z tym nabrał przekonania, że pomiędzy wszystkimi sędziami zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że stwarza uzasadnione wątpliwości, co do bezstronności każdego z sędziów.

Sędziowie orzekający w Wydziale X Gospodarczym tj. R. L., J. S., P. B., M. W., K. Ż. i M. R. złożyli pisemne oświadczenia, z których wynika, że w stosunku do żadnego z sędziów nie zachodzą przesłanki wymienione w art. 48 kpc. Wskazali, że znajomość z J. G. jest służbowa – był on bowiem zatrudniony w tym wydziale w charakterze asystenta sędziego, ale są przeświadczeni, że mogą orzekać bezstronnie w sprawach, w których on jest pełnomocnikiem. Sędziowie R. L. i M. R. oświadczyli ponadto, że choć opisane okoliczności nie wpływają na ich zdolność do bezstronnego orzekania, to jednak podzielili opinię wnioskodawcy, że mogą one wywoływać wątpliwości, co do bezstronności sędziów w rozumieniu art. 49 kpc w obecnym brzmieniu.

Sędzia J. Ł., orzekający w Wydziale X Gospodarczym od niedawna, złożył oświadczenie, że nie pracował w Wydziale X tego Sądu równoległe z J. G. i zna go tylko z widzenia. Nie łączą go żadne relacje tego rodzaju, że mogłyby wywoływać jakąkolwiek wątpliwość, co do bezstronności sędziego.

Postanowieniem z dnia 24 października 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie w pkt 1 wyłączył od rozpoznania sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. następujących sędziów, orzekających w Wydziale X Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie: R. L., J. S., P. B., M. W., K. Ż. i M. R., w pkt 2 oddalił wniosek w stosunku do osoby sędziego J. Ł..

Sąd Rejonowy uznał, że wniosek wywiedziony w oparciu o treść art. 49 kc jest częściowo zasadny. Zgodnie z tym przepisem sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość, co do bezstronności sędziego.

Sąd Rejonowy zauważył, że utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego i nauce prawa pogląd, że hipoteza wymienionego przepisu traktuje o stosunku emocjonalnym (przyjaźń, nienawiść itp.) lub też stosunku gospodarczym, stał się częściowo nieaktualny, wskutek zmiany brzmienia przepisu art. 49 kpc ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r. Nr 234, poz. 1571 – zmiana weszła w życie 1 lipca 2009r.).

Przytaczane przez wnioskodawcę okoliczności, mające uzasadnić wniosek o wyłączenie sędziów Wydziału X Gospodarczego, to fakt, że pełnomocnik powódki J. G. jest w bardzo dobrych stosunkach z pracownikami Wydziału, a jak wynika z oświadczeń sędziów, pozostaje to w związku z tym, że był on zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w tym Wydziale. Wnioskodawca poczynił określone obserwacje opisane w notatkach załączonych do wniosku i nabrał przeświadczenia, iż ta okoliczność wywołuje wątpliwości co do bezstronności każdego sędziego.

Zdaniem Sądu okoliczność, że pełnomocnik powódki J. G. jest w bardzo dobrych stosunkach z pracownikami Wydziału, a jak wynika z oświadczeń sędziów, pozostaje to w związku z faktem, że był on zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w tym Wydziale, nie oznacza, że sędziowie Wydziału są z nim związani w taki sposób, który mógłby wpływać na podejmowane przez Sąd decyzje. Nadto podkreślił, iż w przypadku, gdy strona kwestionuje zgodność prowadzenia sprawy z regułami prawa procesowego, ma ona prawo wyrażać swoje stanowisko w drodze stosownych czynności procesowych (np. zaskarżenie orzeczenia).

Jak wskazał Sąd Rejonowy wniosek pozwanej o wyłączenie sędziów poza sędzią J. Ł., zasługuje na uwzględnienie. Za uzasadnione uznał także sugestie wyłączenia zgłoszone przez sędziów R. L. i M. R.. Pomimo, iż większość sędziów, objętych wnioskiem, oświadczyła, iż w stosunku do nich nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 49 kpc stwierdzić należy, że fakt, iż pełnomocnik powódki do niedawna pracował z tymi sędziami, jako asystent sędziego, uzasadnia z perspektywy zewnętrznego obserwatora, powstanie wątpliwości, co do bezstronności sędziów orzekających w tym Wydziale.

Sąd podzielił wewnętrzne przekonania sędziów, że tego rodzaju znajomość nie wpływa na ich stosunek do sprawy i orzekają bezstronnie w takim przypadku czy podobnych. Jednak w społecznym odbiorze fakt ten, że pełnomocnik powódki do niedawna był asystentem sędziego w X Wydziale, może budzić wątpliwości, że sędziowie ci nie będą w stanie zachować odpowiedniego obiektywizmu przy rozpoznawaniu sprawy powódki.

W ocenie Sądu Rejonowego nie ulega natomiast wątpliwości, że sędzia J. Ł., który pracuje w Wydziale X Gospodarczym dopiero po odejściu J. G., nie jest związany z nim w żaden sposób zawodowy ani koleżeński, który mógłby budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego w rozumieniu przepisu art. 49 kpc w aktualnym jego brzmieniu. Zażalenie na punkt 2 powyższego orzeczenia złożyła pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wnosząc o jego zmianę poprzez wyłączenie sędziego J. Ł. od rozpoznania sprawy o sygn. akt X GC 1073/13. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że charakter znajomości sędziego J. Ł. z pełnomocnikiem powódki r.pr. J. G. odbiega od charakteru znajomości pozostałych sędziów Wydziału X z r.pr. J. G.,

- naruszenie art. 49 kpc poprzez przyjęcie, że nie występuje w stosunku do sędziego J. Ł. okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w sprawie o sygn. akt X GC 1073/13.

W uzasadnieniu powód podał, że zanim sędzia J. Ł. rozpoczął orzekanie w Wydziale X Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie orzekał w innym wydziale gospodarczym tego sądu, przy czym wydziały te znajdują się w jednym budynku, na jednym piętrze. Wprawdzie brak jest podstaw do kwestionowania prawdziwości oświadczenia sędziego jednakże nawet jeśli sędzia ten zna r.pr. J. G. jedynie z widzenia, to jednak na co dzień pracuje w wydziale sądu, w którym jest najprawdopodobniej jedyną osobą nieznającą r.pr. J. G.. Ponadto powód podniósł, że wszyscy sędziowie Wydziału X bez wątplenia bardzo dobrze się znają, również z sędzią J. Ł., który co prawda w Wydziale tym orzeka od niedawna jednak wcześniej orzekał w innym wydziale gospodarczym tego sądu zlokalizowanym na tym samym piętrze budynku. Z perspektywy pozwanej spółki (...) okoliczność, że sędzia J. Ł. orzeka w Wydziale X, w którym wszyscy sędziowie zostali wyłączeni od rozpoznania sprawy z uwagi na znajomość z pełnomocnikiem strony, jak również pełnomocnik strony pozostaje w zażyłych stosunkach z pracownikami sekretariatu, uzasadniania wątpliwość co do bezstronności sędziego J. Ł. w tej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne. W ocenie Sądu Okręgowego, podniesiony przez skarżącą zarzut naruszenia art. 49 kpc oraz przedstawiona w uzasadnieniu zażalenia oraz wniosku o wyłączenie sędziego argumentacja, nie podważają zasadności stanowiska Sądu Rejonowego, co do braku podstaw do wyłączenia sędziego J. Ł.. Przepis art. 49 kpc stanowi o istniejących między sędzią a stroną okolicznościach, wiążąc je z wątpliwościami co do bezstronności sędziego. Wskazać należy, iż analiza treści przepisu art. 49 kpc w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 234, poz. 1571), obowiązującym od dnia 1 lipca 2009 roku - nie pozostawia wątpliwości co do tego, że obecnie podstawą wyłączenia sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony może być nie tylko stosunek osobisty pomiędzy nim a jedną ze stron lub jej przedstawicielem ustawowym (pełnomocnikiem), ale także inne okoliczności, które mogłyby wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego (por. wyrok TK z 24.06.2008 r., P 8/07, OTK - A 2008/5/84). W wyniku dokonanej nowelizacji rozszerzeniu uległ zatem katalog okoliczności faktycznych, które mogą leż u podstaw rozstrzygnięcia o jakim mowa w art. 49 kpc. Nie zmienia to jednak faktu, że zarówno na gruncie poprzedniego stanu prawnego, tj. sprzed dnia wejścia w życie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. jak i po wprowadzeniu zmian, aby dana okoliczność mogła uzasadniać wyłączenie sędziego, musi budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego i jego obiektywizmu. Nie wystarcza przy tym samo subiektywne przeświadczenie strony co do takiego stanu rzeczy, lecz muszą zaistnieć konkretne ku temu przesłanki, dostrzegalne dla postronnego obserwatora.

Przesłanką tego wyłączenia jest występowanie okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Mając na uwadze treść powołanego przepisu strona domagająca się wyłączenia sędziego winna podać przyczyny wyłączenia, a więc wskazać istnienie określonych okoliczności. Podstawą wyłączenia mogą być przy tym stosunki o charakterze emocjonalnym (przyjaźń, sympatia, niechęć, nienawiść), osobiste powiązania gospodarcze, np. powiązania majątkowe bądź okoliczność niemająca cech stosunku osobistego. Nie można także wykluczyć ewentualnego powstania wątpliwości co do bezstronności sędziego ze względu na jego stosunki służbowe ze stroną czy pełnomocnikiem.

Przedstawiony przez skarżącą stan faktyczny, a w zasadzie okoliczność, że pełnomocnik powódki r.pr. J. G. pracował kiedyś w Wydziale X Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie nie przesądza o istnieniu okoliczności wyłączających bezstronność sędziego J. Ł. w szczególności takich, o których mowa w art. 49 kpc. Podstawą do żądania wyłączenia sędziego w żadnym razie nie może być „hipotetyczne założenie” co do istnienia okoliczności wyłączających bezstronność. Niezależnie od oświadczenia sędziego złożonego w sprawie, zgodnie z którym sędzia potwierdził, że zna J. G. jedynie „z widzenia” z racji jego wcześniejszego zatrudnienia jako asystenta sędziego i pracy w tym samym budynku sądu - skarżąca przyjęła co do zasady, że skoro J. G. pracował w tym samym budynku sądu

na tym samym piętrze to istnieją podstawy do wyłączenia sędziego. Wobec tego taką argumentację automatycznie można byłoby zastosować do wszystkich sędziów tego sądu orzekających w wydziałach znajdujących się w tym samym budynku. Z oświadczenia sędziego J. Ł. wynika ponadto, że okres pracy J. G. w Wydziale X nie pokrywa się z okresem pracy sędziego w tym Wydziale. Sam fakt, że sędzia J. Ł. orzeka w wydziale, w którym wszyscy sędziowie zostali wyłączeni od rozpoznania sprawy z uwagi na znajomość z J. G. nie stanowi podstawy do wyłączenia również tego sędziego. Powyższe nie może stanowić o braku bezstronności sędziego skoro nie jest ani nie był – gdy pełnomocnik pracował stanowisku asystenta sędziego - w żaden sposób związany z J. G.. Podobnie należy ocenić fakt, że sędzia ten pracował wcześniej wprawdzie w innym wydziale ale w tym samym budynku i na tym samym piętrze co J. G.. Znajomość tego rodzaju bez jakichkolwiek powiązań służbowych czy koleżeńskich nie może stanowić podstawy wyłączenia sędziego. Obowiązek zachowania bezstronności przez sędziego przy rozpoznawaniu każdej sprawy jest jego obowiązkiem konstytucyjnym (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), którego ma przestrzegać bez względu na to kim są strony w poddanej jego rozstrzygnięciu sprawie i czego sprawa dotyczy. Dlatego sędzia nie może być wyłączony od rozpoznania sprawy zawsze w sytuacji, gdy zna osoby będące stronami postępowania, czy też pełnomocnikami procesowymi stron. Co istotne - jak oświadczył sędzia J. Ł. – J. (...) zna jedynie „z widzenia”. Trudno zatem twierdzić by tego typu znajomość mogłaby rzutować na bezstronność sędziego. Podobnie argument pracy w tym samym budynku sądu na tym samym piętrze uznać należy za niewystarczający do uwzględnienia wniosku na podstawie art. 49 kpc. Skarżąca nie wykazała wbrew ciężącemu na niej obowiązkowi by sędziemu J. Ł. i pełnomocnika pozwanej łączył jakikolwiek stosunek koleżeński, który mógłby uzasadniać wątpliwość co do bezstronności sędziego. Zauważyć także należy, że sędziemu J. Ł. i J. G. nigdy nie wiązał stosunek służbowy, a przynajmniej skarżąca ani we wniosku ani w zażaleniu nie wykazała ich istnienia. Nadto brak jakichkolwiek twierdzeń pozwanej a tym bardziej dowodów by zaistniała relacja między sędzią a pełnomocnikiem opierała się na powiązaniu z przedmiotem postępowania. Pozwana nie wskazała też na jakiegokolwiek inne ograniczenie możliwości zachowania się sędziego zgodnie z ustalonymi standardami niezawisłości i bezstronności. Niezależnie od tego wskazać trzeba, że fakt pozostawania J. G. w stosunkach koleżeńskich z pracownikami sekretariatu Wydziału X w ocenie Sądu jest irrelevantny dla oceny w przedmiocie bezstronności sędziego, choćby z tego względu, że pracownicy sekretariatu nie mają żadnego wpływu na treść orzeczeń wydawanych przez sędziów.

W tym stanie rzeczy, należy podzielić stanowisko zajęte przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym postanowieniu i zgodnie z uregulowaniem zawartym w art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc zażalenie oddalić - o czym orzeczono jak w sentencji postanowienia.